

УДК 340.143, 159.9

А- 43

Рекомендовано до друку Науково-методичною радою ВНПЗ «Дніпровського гуманітарного університету» від 19.02.2026 (протокол № 6).

А-43 Актуальні проблеми юриспруденції та психології: матеріали VI Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 24 грудня 2025 р.). Дніпро: ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2025. 300 с.

Збірник конференції містить матеріали VS Всеукраїнської науково-практичної конференції «Актуальні проблеми юриспруденції та психології» (24.12.2025), у роботі якої взяли участь здобувачі вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти закладів вищої освіти України.

Матеріали науково-практичної конференції надруковані в авторській редакції.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

докт. юрид. наук, проф. **Олег КИРИЧЕНКО** (*голова*); канд. юрид. наук, доц. **Тетяна ЛЕЖНЄВА** (*заст. голови*); **Андрій МІРОШНИК** (*секретар*); канд. юрид. наук **Сергій ДУБОВ**, докт. юрид. наук, проф. **Вадим НЕГОДЧЕНКО**, докт. юрид. наук, доц. **Сергій ПЕНЬКОВ**, канд. псих. наук, доц. **Людмила ПРІСНЯКОВА**, докт. псих. наук, доц. **Олександр САМОЙЛОВ**

© ВНПЗ ДГУ, 2025

© Автори, 2025

Коваленко Т.Ю. ПСИХОЛОГІЧНЕ БЛАГОПОЛУЧЧЯ ЯК РЕСУРСНИЙ ЧИННИК ЗАПОБІГАННЯ ПРОФЕСІЙНОМУ ВИГОРАННЮ ПЕРСОНАЛУ МЕДИКО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ЦЕНТРІВ.....	215
Колесник В.А. ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ПІД ЧАС РЕАГУВАННЯ НА НАДЗВИЧАЙНІ СИТУАЦІЇ.....	218
Краснощок А.В. ПСИХОПРОФІЛАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК БАЗОВИЙ НАПРЯМ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ.....	222
Лисенко О.І. ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ЗОВНІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ.....	226
Малигіна Н.І. ПСИХОЛОГІЧНІ РЕСУРСИ РЕЗИЛЬЄНТНОСТІ ЖІНОК З ДОСВІДОМ ВІЙСЬКОВОЇ ВТРАТИ.....	228
Маргинішина Р.Ю. ТРАНСФОРМАЦІЯ АГРЕСИВНОСТІ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ, ЯКІ ПЕРЕЖИЛИ ТРАВМАТИЧНИЙ ДОСВІД ВІЙНИ.....	233
Мірошник О.Д. СТАТЕВІ ОСОБЛИВОСТІ ЖИТТЄСТІЙКОСТІ ОСІБ ПОХИЛОГО ВІКУ.....	236
Недвиги Є.В. ПСИХОЛОГІЧНИЙ КЛІМАТ СІМ'Ї ЯК ЧИННИК ЕМОЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ.....	239
Подакін М.Ю. ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК САМООЦІНКИ ТА РІВНЯ ТРИВОЖНОСТІ З ПРОЯВАМИ ПРОКРАСТИНАЦІЇ У СТУДЕНТІВ.....	242
Сливинська А.О. ПСИХОЛОГІЧНІ ПРЕДИКТОРИ ПОСТТРАВМАТИЧНОГО ЗРОСТАННЯ В УКРАЇНСЬКИХ БІЖЕНЦІВ.....	245
Чеснохревська З.М. ЕМОЦІЙНЕ ВИГОРАННЯ ЯК ЧИННИК ЗНИЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ МОТИВАЦІЇ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	249
Курдаєва В.О. ВПЛИВ ПОРУШЕНОЇ ДИТЯЧОЇ ПРИХИЛЬНОСТІ НА ФОРМУВАННЯ ДЕСТРУКТИВНИХ ЖИТТЄВИХ СТРАТЕГІЙ.....	252

- вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. 2023. № 1. С. 33–38.
7. Дучимінська Т.І., Микитюк М.Ю. Психологічні особливості стресостійкості особистості поліцейського в умовах воєнного стану // Психологічні студії. 2023. № 1. С. 52–59.
  8. Барко В.І., Барко В.В. Професійна стресостійкість працівників правоохоронних органів // Психологія і право. 2021. № 2. С. 37–44.
  9. Пономаренко Ю.С. Аналіз стресових чинників у професійній діяльності поліцейських під час війни // Наукові перспективи № 8(50) 2024.
  10. Іванцов В.О. Психологічна підготовка поліцейських до роботи в умовах гібридної війни та інформаційно-психологічного тиску // Особистість, суспільство, закон Харків : ХНУВС, 2025. С. 83-87.

Краснощок Альона Валеріївна

здобувачка вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Варакута Марина Леонідівна

старший викладач кафедри психології
Дніпровського гуманітарного університету

ПСИХОПРОФІЛАКТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК БАЗОВИЙ НАПРЯМ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ

У сучасному світі, де важливо розвивати освіту, медицину та соціальні інститути, питання збереження та зміцнення психічного здоров'я людей, залучених до цих процесів, стає все більш актуальним. Рівень стресу, тривоги, аморальної поведінки, булінгу та наслідки соціальних і психологічних криз зростають. Це не тільки зафіксовано в наукових джерелах, але й чітко простежується в повсякденній практиці психологічних служб. Ці тенденції вимагають не епізодичної, а систематичної профілактичної роботи. На нашу думку, практичні психологічні служби не повинні працювати в «режимі пожежної бригади», реагуючи лише на кризи, а повинні розробляти довгострокову стратегію профілактики психологічних розладів. Тому психопрофілактична діяльність є одним з ключових напрямків роботи психологічних служб.

Мета дослідження: обґрунтувати важливість психопрофілактичної діяльності як ключового елементу психологічного обслуговування,

проаналізувати її завдання, методи та практичні аспекти реалізації в освітньому середовищі.

Психопрофілактика – це комплекс заходів, спрямованих на запобігання виникненню та поширенню психологічних проблем і негативних емоційних станів, а також на створення комфортних умов для роботи та особистісного розвитку [1; 2]. Водночас на практиці профілактика часто зводиться до окремих «одноразових заходів» (лекцій, кампаній), що знижує її реальну ефективність і суперечить її сутності як систематичної діяльності.

Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 9 березня 2021 року № 179 визначає, що психопрофілактика включає організаційні, правові, освітні, соціально-економічні, психологічні та медичні заходи, спрямовані на зменшення ризику психологічного виснаження, змін особистості та професійного вигорання [3]. Такий підхід демонструє розуміння психопрофілактики як міждисциплінарного процесу, але на практиці адекватна міжвідомча співпраця не завжди забезпечується, що знижує потенційну ефективність таких заходів.

У системі освіти роль психологічних служб описана в законодавчих і нормативних документах. Психологічні служби є частиною системи підтримки психологічного здоров'я громадян, і їхня діяльність включає діагностику, корекцію, розвиток і самоосвіту особистості [4; 5]. Однак, як показує аналіз практики, акцент часто зміщується в бік діагностичної та консультативної роботи, тоді як профілактичний компонент залишається недорозвиненим через кадрові, організаційні та ресурсні обмеження. У нинішній ситуації психопрофілактика оголошена одним із основних напрямків роботи психологічної служби навчальних закладів, що підкріплюється методичними рекомендаціями та інформаційними матеріалами Міністерства освіти і науки України [5], але її необхідно ще більше посилити на рівні практичної реалізації.

Існує кілька рівнів профілактики [1; 2]:

- первинна профілактика — створення умов, що мінімізують можливість психологічних ризиків [1];
- вторинна профілактика — раннє виявлення ознак ризику та своєчасне втручання [1; 2];
- третинна профілактика — робота з людьми, які перебувають у групі високого ризику або вже мають психічні чи психологічні проблеми, з метою запобігання ускладненням або рецидивам [1].

На нашу думку, саме поєднання цих рівнів в єдину, логічно структуровану систему дозволяє говорити про дійсно ефективні психопрофілактичні заходи, а не про окремі, ізольовані заходи.

У освітньому середовищі психопрофілактика виконує такі завдання: психологічне виховання (психоосвіта), діагностика груп ризику, тренування стресостійкості, формування навичок емоційної саморегуляції, робота з викладачами та батьками, створення системи підтримки [2; 5]. Важливо не

тільки враховувати зміст цих завдань, а й інтегрувати їх у загальну стратегію розвитку навчального закладу, щоб профілактика не сприймалася як «додаткове навантаження», а була невід'ємною частиною освітнього процесу.

У навчальних закладах психопрофілактика може реалізовуватися через регулярні тренінги, лекції, тематичні дискусії, групи взаємодопомоги, а також через аналіз і моніторинг психологічного стану учнів або студентів [1; 2]. На практиці це означає перехід від формальної звітності до фокусу на реальних змінах у стані студентів, що вимагає часу, професійної підготовки та підтримки з боку адміністрації.

Однак існують деякі складнощі: недостатній ресурс, відсутність методичних матеріалів, низький рівень розуміння важливості профілактики серед педагогів та керівництва та несистемність заходів. Наприклад, нормативна база вимагає створення психологічної служби, але не відповідно до неї не чітко визначені конкретні профілактичні дії [4; 5].

Однак існують певні труднощі: недостатність людських і часових ресурсів, відсутність або брак методичних матеріалів, низький рівень розуміння важливості профілактики серед вчителів та керівництва, а також відсутність систематичних профілактичних заходів [2]. Наприклад, нормативно-правова база вимагає створення психологічної служби, але відповідні документи не завжди чітко визначають конкретні профілактичні заходи, які необхідно реалізувати на практиці [4; 5]. На нашу думку, ця розбіжність між заявленими вимогами та реальними можливостями є однією з ключових проблем у розвитку психопрофілактики в освітньому просторі України.

Тому для реального впровадження психопрофілактики необхідно:

- систематичне планування профілактичних заходів як невід'ємної частини річного плану роботи психологічної служби;
- налагодження співпраці з викладачами, адміністрацією та батьками;
- використання сучасних методів і технологій психологічної підтримки;
- моніторингу ефективності та внесення відповідних змін до профілактичної стратегії.

На нашу думку, саме орієнтація на довгострокові результати, а не лише на виконання формальних вимог, є критерієм зрілості системи психопрофілактики.

Висновок. Психопрофілактична діяльність є одним із ключових компонентів психологічних послуг, оскільки вона спрямована не тільки на подолання існуючих проблем, а й на створення умов, що зменшують ймовірність виникнення психологічних розладів та підтримують психічне здоров'я в освітньому, медичному та соціальному середовищах. Для практикуючого психолога це означає перехід від переважно реактивного

підходу (реагування на кризу) до проактивного, спрямованого на запобігання негативним наслідкам.

Психологам важливо усвідомлювати, що:

- профілактична робота має бути плановою, систематичною та пов'язаною з цілями та особливостями конкретного закладу;
- ефективна профілактика можлива лише за умови налагодженої співпраці з викладачами, соціальними працівниками, батьками та адміністрацією;
- необхідно постійно аналізувати та оцінювати результати профілактичних заходів, коригуючи зміст і форми роботи відповідно до реальних потреб цільової групи;
- розвиток навичок емоційної саморегуляції клієнтів допомагає їм краще справлятися зі стресом, викликами та конкуренцією, а також підвищує їхню психологічну стійкість.

Отже, впровадження продуманої системи психопрофілактичних заходів сприяє поліпшенню психологічного самопочуття, зниженню ризику виникнення психологічних проблем та створенню більш безпечного та сприятливого середовища в установі. Перспективними напрямками на майбутнє є подальший розвиток профілактичних програм, підвищення кваліфікації фахівців, використання сучасних технологій (зокрема, онлайн-сервісів) та розширення освітньої діяльності, спрямованої на формування відповідального ставлення до власного психічного здоров'я.

Список використаних джерел та літератури

1. Сибірна Р. І., Сибірний А. В. Психопрофілактика серед осіб, які перебувають в особливих умовах. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія: психологія. 2024. № 1. С. 54–59. DOI: 10.32782/2311-8458/2024-1-8.
2. Литвиненко О. В. Психологічна служба закладу освіти як ключовий компонент підтримки ментального здоров'я студента в умовах війни. Наукові записки. Серія: Психологія. 2024. Вип. 4(6). С. 72–77. DOI: <https://doi.org/10.32782/cusu-psy-2024-4-10>
3. Про затвердження Порядку психологічного забезпечення в Державній прикордонній службі України : Наказ МВС України від 09.03.2021 № 179 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0533-21> (дата звернення: 18.10.2025).
4. Положення про психологічну службу в системі освіти України : Положення Міністерства освіти України від 01.07.1993 № 230 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0101-93> (дата звернення: 18.10.2025).
5. Психологічна служба : офіційний сайт Міністерства освіти і науки України. Розділ «Освіта» → «Позашкільна освіта». URL:

<https://mon.gov.ua/osvita-2/pozashkilna-osvita/psikhologichna-sluzhba>
(дата звернення: 18.10.2025).

Лисенко Оксана Ігорівна

здобувач вищої освіти

другого (магістерського) рівня вищої освіти
Дніпровського гуманітарного університету

Науковий керівник:

Пріснякова Людмила Макарівна

кандидат психологічних наук, доцент,

завідувач кафедри психології

Дніпровського гуманітарного університету

ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ЗОВНІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Сьогоднішнє суспільне життя кожної миті диктує все нові і більш складні вимоги до кожного члена суспільства. За цими умовами, якщо особистість не може пристосовуватися до умов, що постійно змінюються, вона гине якщо не фізично, то принаймні психологічно, придбаючи невротичні стани, які тягнуть за собою соматичні розлади. Живучи у постійно змінюваній реальності людина не тільки адаптується до конкретної діяльності, зростаючих вимог до професійних здібностей, вимог групи або колективу, але й до самої можливості постійних змін життєвих стереотипів. Відповідно, вимоги до адаптаційних можливостей та здібностей особистості нестримно виростають. У зв'язку з цим зміщуються акценти актуальності проблеми дослідження адаптації: від актуального «до чого?» адаптуватися, яке є темою багатьох психологічних праць у минулому десятилітті, до актуального «як?», «якою ціною?» в сьогоднішніх умовах.

Повномасштабна війна в Україні зумовила масову вимушену міграцію населення та появу значної кількості зовнішньо переміщених осіб. Перебування в новому соціокультурному середовищі супроводжується високим рівнем психоемоційного напруження, трансформацією ідентичності, порушенням звичних соціальних і професійних ролей. У зв'язку з цим проблема психологічної адаптації зовнішньо переміщених осіб набуває особливої наукової та практичної значущості.

Предмет дослідження. Психологічні особливості адаптації зовнішньо переміщених осіб, зокрема зміни психічного здоров'я, особистісні трансформації та чинники психосоціальної адаптації.

Дослідження базується на аналізі емпіричних і теоретичних праць сучасних українських психологів. У роботах Л. М. Карамушки та Т. В.